

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
2020/2023

19. Radunonza dil cussegl da vischnaunca

dil trienni 2020/2023

**mesjamna, ils 18 da matg 2022 allas 20.00 uras
ella Sala Cristalla a Sedrun**

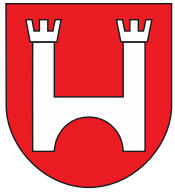
Tractandas:

1. Avertura
2. Project Bogn Sedrun – credit d'impegn per la sanaziun ed engron-
daziun
3. Orientaziuns
4. Varia

Suprastonza communal Tujetsch

President communal
Martin Cavegn

Menader center communal
Simon Collenberg

Vischnaunca
Tujetsch

Cussegl da vischnaunca
19-2020/2023

Bogn Sedrun

Credit d'impegn per la sanaziun ed engrondaziun

Messadi

dalla suprastonza communal a al cussegl da vischnaunca

Preziau president
Preziadas cusseglieras
Prezias cussegliers

1. Situaziun da partenza

Dapi ils onns 70 ha la vischnaunca da Tujetsch in bogn cuvretg. Ella ei stada lu ed ei aunc oz la suletta vischnaunca sisum la Surselva che dispona d'in bogn cuvretg public. Talas custeivlas infrastructuras basegnan denton da temps en temps ina sanaziun ed adattaziun. 1993 ei il bogn e la tecnica da quel vegnida sanada la davosa gada da rudien. Gleiti 30 onns ein vargai dapi la reavertura. Sch'ins tila en consideraziun ch'ins quenta che la tecnica per talas infrastructuras ha ina durada da veta da 25 onns, eis ei neras uras da ponderar co ei duei ir vinavon cun il Bogn Sedrun. Ord quei motiv ha il cussegl da vischnaunca eligiù igl onn 2017 ina cumissiun preparatoria, la quala ha elaborau ideas e projects per la sanaziun ed adattaziun dil bogn cuvretg.

La cumissiun ha giu elavurau en tut treis variantas. Ina da quellas prevedeva denter auter in bogn scaldau ordaviert, ina adattaziun dall'entira tecnica allas normas hodiernas, l'adattaziun ed optimaziun dallas gardarobas e duschas sco era igl engrondiment dalla zona da ruaus dall'oasa da wellness. Ils cuosts per quella varianta maximala eran da gliez temps calculai cun rodund 9 milliuns francs. Ils cuosts per la medema varianta cun atgnas sondas geotermicas per scaldar muntavan a rodund 12 milliuns francs. La proposta suttamessa al cussegl da vischnaunca ils 23-3-2019 prevedeva denton sulettamein da sanar il bogn. Ils cuosts per la sanaziun eran calculai cun frs. 5.8 milliuns. Cunzun tier la tecnica era ei previu tier quella varianta da mo sanar quei ch'era urgentamein necessari cun la finamira da haver ina tecnica che funcziunescha pils proxims 10 onns. Il cussegl da vischnaunca ha denton returnau la fatschenta alla suprastanza communal senza prender ina decisiun arisguard la fatschenta. Il cussegl ha ultra da quei pretendiu ina posiziun sur dall'impurtonza dil bogn per il turissem dall'organisaziun turistica Sedrun Mustér Turissem.

1.1 La historia dil bogn cuvretg

La vischnaunca da Tujetsch ei stada pioniera cun arver 1971 igl emprem bogn cuvretg en Surselva. Ei ha duvrau dils iniziants curascha ed ina visiun da realisar il project e quei en in temps ch'il turissem d'unviern haveva pér entschiet a sesviluppar. Per saver realisar il bogn han ils iniziants fundau igl onn 1970 ina societad acziunara. Quella societad haveva in capital d'acziun da 600'000 francs. Tier ils acziunaris principals appartenevan la Vischnaunca Tujetsch, la Runals e Sutgeras Sedrun/Rueras SA e l'Uniun da cura e traffic Tujetsch. Il rest dils frs. 1.4 miliuns calculai per la construcziun ei vegnius curclaus cun hipotecas.

Il bogn cuvretg 1971 suenter l'avertura.

Igl uost 1970 ein las lavurs da construcziun dil bogn cuvretg vegnidas lantschadas. Rodund in onn e miez han quellas cuzzau. Custau ha il project la finala rodund frs. 1.7 milliuns ed aschia in pulit ton dapli che calculau. Ils 11 da december 1971 ei l'avertura dil Bogn Sedrun vegnida festivada ed igl architect Albert Dettling ha surdau simbolicamein la clav.

Il menaschi dil bogn ha caschunau cun paucas excepziuns all'entschatta adina pli gronds deficits annuals. 1987 han ils responsabels perquei examinau la situaziun e vuliu surdar igl entir menaschi alla Runals e Sutgeras Sedrun/Rueras SA. Ils acziunaris da quella societad han denton buca vuliu dar il consentiment per la cumpra dil bogn. Els ein denton stai prompts d'incluser els abonnaments da skis l'entrada al bogn. L'Uniun da cura e traffic ha ord motivs finansials buca saviu cumprar il bogn ed aschia ei la suletta pusseivladad stada che la vischnaunca Tujetsch surpren quell'infrastructura turistica. Dapi lu ei la vischnaunca la gestiunaria e possessura dil Bogn Sedrun.

22 onns suenter l'avertura dil bogn ei l'emprema gronda sanaziun vegnida menada atras igl onn 1993. Quella ei succedida suenter entginas emprovas da sanaziun che han giu fatg naufragi. Ina engrondaziun era buca giavischada ed aschia han ins la finala exequiua ina sanaziun cun entginas purschidas supplementaras, per ex. sco il canal da flussiu, ejecturs da massascha, ina cascada eav. La sanaziun dil 1993 ei il resultat ch'ins vesa aunc oz. Dapi lu han ins numnadamein fatg neginas adattaziuns vid il bogn.

Igl onn 1999 han ins entschiet a discuorer davart in center da wellness ed igl ei vegniu elavurau in preproject. Quel ha denton fatg naufragi tiel cussegl da vischnaunca. Lez ha numnadamein giavischau da projectar ina pli gronda oasa da wellness. Sinaquei ha quei dau differentas discussiuns ed era evaluaziuns. La finala ei ina concorrenza d'architectura vegnida lantschada il 2002. Ord quella han ils responsabels tscherniu in project, il qual ei vegnius approbaus dil suveran ils 26 d'avrel 2003 a caschun dalla radunonza da vischnaunca. Las lavurs ein aunc vegnidas lantschadas igl atun dil medem onn e silla stagiun d'unviern 2004/2005 ein quellas stadas terminadas.

1.2 Entginas investiziuns tochen oz

Cheusut ein entginas investiziuns indicadas, las qualas ein vegnidas impundidas pil Bogn Sedrun (*en frs.*):

1970	Construcziun dil Bogn Sedrun	1'662'621.85
1979	Novas plattas plantschiu entuorn il bogn e niev indrez da scaldar	188'221.00
1993	Sanaziun dil bogn e realisaziun da novas purschidas	4'650'000.00
2003	Realisaziun dil center da wellness	5'900'000.00

Credit da planisaziun pil project da sanaziun (01-02-2017)	370'000.00
Credit supplementar per la planisaziun (11-03-2020)	23'065.76
Credit supplementar per la planisaziun (16-12-2020)	59'000.00

2. Niev slontsch e novas ideas

Alla cumissiun da baghegiar dil Bogn Sedrun appartegnan: Guido Monn (*gerau e president dalla cumissiun da baghegiar dil Bogn Sedrun*), Renato Decurtins (*gerau e president dalla cumissiun da menaschi*), Christian Gieriet, Reto Schmid (*commember dil cussegl da vischnaunca*) e Damian Marino. Sco assessurs e cun vusch consultativa fan Désirée Willimann (*cumissiun da menaschi*), Erwin Hendry (*cumissiun da menaschi*) e Gion Hosang (*mein-afatschenta*) part alla cumissiun.

Suenter ch'il cussegl da vischnaunca ha returnau la fatschenta il mars 2019 alla suprastonza, ha la cumissiun preparatorica decidu da spitgar tgei che capeta cun il project dil resort a Dieni avon che prender decisiuns impurtontas arisguard la formaziun dil project da sanaziun ed engrondaziun. Suenter las davosas elecziuns communalas ei la cumissiun preparatorica puspei seradunada per prender enta maun danovamein il project dil bogn cuvretg. Sin fundament dalle discussiuns eifer il cussegl da vischnaunca, mo era enteifer la cumissiun da baghegiar rinforzada entras ils novs commembers dalla cumissiun da menaschi, ha la cumissiun reponderau certas ideas dils projects precedents (variantas elavuradas), fixau il focus da niev e sviluppu novas ideas. Quellas novas ideas han ins denton puspei stuiu calcular da niev, medemamein eisi stau necessari d'adattar la formaziun dil project (plans etc.). Per l'execuziun da quellas lavurs ha la cumissiun dumandau il cussegl da vischnaunca per in credit da planisaziun ella summa da frs. 59'000.-, il qual ei vegnius concedius a caschun dalla seduta dils 16 da december 2020.

3. Project da sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun

3.1 Ponderaziuns fundamentalas

Il project actual preveda buca semplamein ina sanaziun, mobein ina sanaziun cun novas purschidas. Da sulettamein sanar il bogn e mirar che tut corrispunda puspei allas prescripziuns actualas cuosta bia daners, denton augmenta quei buca l'attractivitat. La cumissiun preparatorica e la suprastonza communalas ein perquei fermamein dil meini ch'ei tonscha buca mo da sanar, mobein ch'igl ei indispensabel d'augmentar l'attractivitat dil Bogn Sedrun, sch'ins siara gia quel per liung temps duront la sanaziun ed impunda ina gronda summa daners pil project. Cura ch'il hosp entra el Bogn Sedrun, duei numnadamein curdar en egl ad el che la vischnaunca ha refrestgentau l'infrastructura e cumplettau quella cun novas attracziuns. Quei malgrad che las pli grondas investiziuns van en favur dalla tecnica ch'ei necessaria per la funcziunalitad dil bogn – mo ch'ei zuppada en tschaler e che negina vesa.

Finamiras en connex cun il project

En connex cun il project per la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun ha la suprastonza communalas stipulau en concordanza cun la cumissiun preparatorica las suandontas finamiras:

- Far pli attractiv il Bogn Sedrun, per ex. construir ina ruschnera, cun la finamira d'augmentar il diember dils hosps e recaltgar dapli entradas.
- Salvar la posiziun sco liug da vacanzas per famiglias e camps cun porscher ina buna infrastructura turistica e purschidas attractivas.

- Adattar l'infrastructura dil Bogn Sedrun allas prescripziuns actualas (segirtad pil hosp, buna tecnica). Ademplier las pretensiuns vertentas cun remplazzar la tecnica e per saver garantir il menaschi tecnic pils proxims 25 onns.
- Contonscher in respargn d'energia sunter la sanaziun dil baghetg e dalla tecnica.

3.2 Presentaziun dil project da sanaziun ed engrondaziun

En quest capetel vegn il project per la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun presentaus. L'annexa 1 (Visualisaziuns dil project) e l'annexa 2 (Plans da baghegiar dil project) surveschan al lectur sco mieds per la visualisaziun dil project. L'annexa 3 (Descripziun dil project da construcziun) cumpeggia dapli detagls tier il project da sanaziun ed engrondaziun.

Bogn da senudar e divertiment

Il bogn duei salvar siu character sco bogn da divertiment. Tier la gronda part dalla clientella dil Bogn Sedrun setracta ei numnadamein da famiglias e gruppas che visetan il Bogn Sedrun per sedivertir. En quei senn duei ei haver avunda spazi per senudar e sedivertir tut tenor basegns. Las attracziuns sco il canal da flussiu, las schischeras cun sgargugl ed ils injecturs da massa-scha restan sco tochen da cheu. Las novas tecnologias per ils canals da flussiu caschunan buca pli turnighels egl entir bogn, aschia che quels disturban buc ils senudaders. Ils injecturs e las ulteriuras attracziuns vegnan planisadas aschia ch'ellas disturban medemamein buc ils senudaders. Aschia san ins migliorar la situaziun da senudar senza piarder l'attractivitat sco bogn da divertiment. Per part eisi necessari da sbassar il bogn per contonscher aschia l'altezia minimala prescetta per ch'ils hosps astgan seglir giu dils blocs da partenza ell'aua. Medemamein vegn il bogn travestgius cun itschal cromau. Igl avantatg digl itschal cromau ei che tal ei fetg persistent e ch'in bogn travestgius cun quei material piarda buca. Ins quenta che itschal cromau tegn varga 50 onns. Tenor resuns d'auters menaschis eisi buca da quintar cun dapli lavur el mintgadi tier in bogn cun itschal cromau, denton era buca cun pli pauca. Tier las revisiuns eis ei aschia ch'igl itschal cromau selai schubergiar pli tgunsch cura ch'il bogn ei vits, damai ch'ei ha neginas filadiras. Il remplazzament da plattas ruttas e las lavurs da sanaziun vid las filadiras che han liug da temps en temps, crodan naven en cumparegliaziun cun ina travestgida cun plattas. La problematica ch'in hosp setaglia vid plattas ch'ei fessas san ins medemamein impedir cun itschal cromau. Ils plantschius entuorn il bogn survegnan novas curvidas da plattas che corrispundan allas prescripziuns da segirtad. Actualmein ein quellas fetg leischnas e malsegiras. Medemamein secatta tut sil medem nivel, ei dat negins scalems. Era il plantschiu sura eisi previu da sanar.

Il fastitgs dalla vegliadetgna ein veseivels dapertut el bogn cuvretg. En differents loghens smacca l'aua atras plantschius e preits e lai anavos deposits ch'ins damogna buca naven cun schubergiar.

Bogn per affons pigns

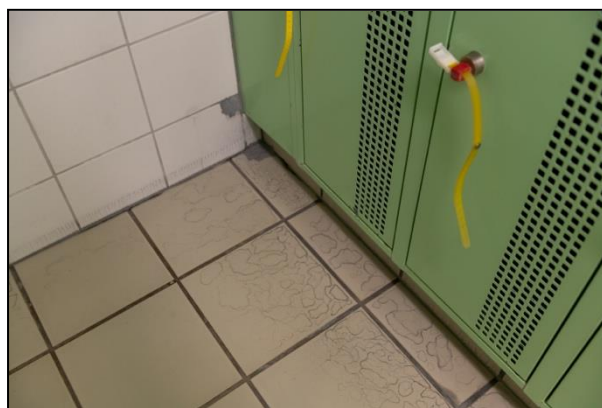
Il Bogn Sedrun ei fetg populars tier famiglias. Ord quei motiv han ins dau dapli atenziun el rom dil niev project sils affons pigns. Il spazi ch'ei actualmein reservaus per els ei pulit pigns. Ultra da quei ein ils scalems che meinan el bogn ord vesta digl aspect dalla segirtad buca ideals. Il niev project preveda d'engrondir il spazi dil bogn pils affons. Ei dat negins scalems pli. Il carschi han vinavon la pusseivladad da seser e survigilar ils affons. Era il bogn pils affons pigns vegn travestgius cun itschal cromau.

Ruschnera

Ina attracziun nova ei la ruschnera. Cunquei che las famiglias ed ils camps s'audan tier la clientela da tschep, vegn la ruschnera ad augmentar l'attractivladad dil bogn cuvretg. La ruschnera ha ina lunghezia da varga 70 meters. Ina scala meina dil bogn sin il tetg da quel e da leu parta la ruschnera e meina puspei anavos el bogn. Ella ruschnera sezza eisi previu da far differentas attracziuns visualas. Il bishels dalla ruschnera ein isolai. Cheutras va per l'ina l'energia buc a piarder e per l'otra vegn il material dalla ruschnera protegius aschia dall'aura.

Gardarobas

Igl ei previu da estructurar da niev las gardarobas e perquei vegnan talas era fatgas diltuttatfatg da niev. All'entschatta (secund plaunterren) avon ch'entrar el bogh han ils hosps la pusseviltad da deponer ils calzers. Silsuenter entran els ellas cabinas per sescumiar. Entginas da quellas cabinas ein pli grondas ed aschia adattadas per famiglias. Ella vischinonza dallas cabinas secattan las scaffas per deponer il resti e las caussas da valeta. Naven da leu anflan ils hosps la via el bogh cuvretg sco tochen da cheu. Ina migliur ein cunzun las plattas dil plantschiu. Quellas corrispundan allas leschas da segirtad aschia ch'ils hosps seleischnan buca ora aschi tgunsch. Cuort avon ch'entrar el bogh han ils hosps aunc da traversar las duschas. Ei dat entginas duschas aviartas ed entginas cabinas per far la duscha sco tochen da cheu. Las duas gardarobas da gruppas vegnan medemamein renovadas. Era ina gardaroba per personas cun impediments ei previda ella vischinonza digl ascensur. Aschia ademplescha il project era quellas prescripziuns. Ellas gardarobas eisi previu d'installar novas scaffas.

Ellas gardarobas constattan las pendenzas buca. Aschia resta l'aua els cantuns. Cun trer naven l'aua eisi buca pusseivel dad evitar quels fastitgs.

Lounge

L'anteriura ustria daventa ina "lounge". En quella san ils hosps per exempel spitgar e sedivertir. Era el futur eisi pusseivel da retrer leu ord automats bubrondas e pintgas caussas da magliar. La cumissiun da menaschi ei vegnida suenter liungas discussiuns e ponderaziuns alla conclusiun da buca porscher in bistro. La sviulta ch'in bistro generescha – cuarcla cun gronda probabilitad buc ils cuosts da menaschi d'in tal – era buca en cumbinaziun cun il survetsch dalla cassa. Per prevegnir ad in augment dils cuosts da menaschi entras ina tala purschida, vegn desistiu d'in bistro en favur d'ina lounge cun automats.

L'anteriura cuschina vegn demontada, aschia ch'ei dat ulteriur spazi per la lounge. Leu eisi previu d'installar giugs sco bigliard, tschutti ni semegliant. Pils affons pigns ei era in cantun da far termagls planislaus ella lounge.

Cassa/informaziun

Auter ch'els projects precedents resta la cassa/informaziun all'entrada sco tochen da cheu. La cumissiun da menaschi ei vegnida alla conclusiun che quei ei aunc adina la pli ideala sligiaziun. Per l'ina damai ch'ins desista d'in bistro el denterplaun e per l'otra san ins aschia spargnar ils cuosts en connex cun la dislocaziun dalla cassa.

Oasa da wellness

L'oasa da wellness ei era gia entgins onns veglia. En vesta al project per la sanaziun dil bogn ha la vischnaunca buca fatg ils davos onns grondas lavurs da manteniment ell'oasa da wellness. Cura ch'il bogn vegn serraus eisi prudent dad era gest far las lavurs necessarias en quella partiziun. Leu eisi previu da migliurar certas caussas tier las installaziuns sanitaras, tier ils plantschius ellas saunas e tier l'illuminaziun sco era da refrestgentar leu nua ch'ei fa da ba-segns. Era certas parts dalla tecnica caschunan adina dapli problems, damai che quellas han cun prest 20 onns era gia contonschiu la durada d'utilisaziun.

Fatschadas

Che las finiastras basegnan ina sanaziun - quei ves'ins gia da lunsch. Ellas secattan en in schliet stan e gleiti vesan ils hospes dil bogn cuvretg buca pli la biala cuntrada. Igl ei previu da remplazzar las finiastras. Las fatschadas vegnan sanadas ord vesta energetica, aschia ch'in respargn d'energia duess resultar egl avegnir.

Las finiastras ein en in miserabel stan. Denter ils veiders dat ei condens e material d'isolaziun ch'ei vegnius libers culs onns e serimna giudem ils veiders.

Contuorn

Il contuorn dil bogn vegn adattaus aschia ch'ils hospes san trer a nez quel pli savens. Ils hospes dueien era haver tschaffen da passentar entgin temps avon il bogn e guder il sulegl e la buna aria. Il terren vegn perquei nivelaus el vest sin l'altezia dil bogn aschia ch'ei dat in spazi grad, il qual sa vegnir nezegiaus dils hospes. El sid dil bogn nua ch'ei drova in'annexa vid il baghetg pils filters da cotgla (per schubergiar l'aua), vegn il tetg da quella gest nezegiaus sco terrassa, la quala ei accessibla naven dil bogn. Era leu duei quei dar ina pusseivladad da star patgific e guder il panorama.

Diversas adattaziuns pil menaschi

Il project cumpeglia era differentas adattaziuns pil menaschi. Aschia vegnan las gardarobas da personal concepidas da niev e cumpletadas cun tualetta e duscha sco quei ch'igl ei perscret ozildi. Era ils magazins pil material vegnan cheutras adattai. Vinavon eisi previu da realisar in biro per il meinafatschenta dil bogn. Quel ei staus ils davos onns en ina stanza da massascha ch'ademplescha buca las pretensiuns per in plaz da lavur.

Ultra da quei eisi previu d'adattar la via che meina naven dalla via da quartier tochen avon la porta (secund plaunterren). Aschia han ins access cun vehichels pigns (autos ni pigns transporters) directamein als tschalers. La via lubescha denton era igl access ad ina ambulanza en cass d'accidents. Enstagl ch'igl ei necessari dad evacuar il pazient stentusamein atras zulers e da scalas si, survescha l'extrada sin la terrassa era gest sco extrada d'urgenza, nua ch'igl access cun in'ambulanza ei garantius. In grond avantatg per tuts pertuccai.

Tecnica

La tecnica dil bogn vegn remplazzada. Ella ei els onns e sto vegnir adattada. Sper la tecnica dil bogn vegn era la ventilaziun remplazzada cun in niev e modern sistem. La lescha d'energia ch'ei ida en vigur cull'entschatta 2021 ei pli severa. Tenor quella astga la tecnica actuala buca pli vegnir mantenida tier ina sanaziun. Cun la nova tecnica moderna eisi en mintga cass era pusseivel da nezegiar pli efficient l'energia. Suenter la sanaziun completa dall'entira tecnica dil bogn, han ins silsuenter puspei ruaus pils proxims 25 onns.

Actualmeins vegn igl entir baghetg scaldaus cun ieli. Pigl ambient ei quei ina meins buna sligiazion. Enstagl d'empustar pliras gadas ad onn in auto da vitgira cun carr annex, il qual survescha igl ieli el Bogn Sedrun, vegn l'energia retratga da niev ord la reit d'anergia dall'energia alpina. Cun quella sligiazion san ins trer a nez l'energia regenerabla e spargnar transports quei ch'ei era in grond avantatg pigl ambient. Era ord vesta economica ei quella varianta interessanta. Per l'ina vegn l'energia da scaldar retratga d'in menaschi communal e per l'otra resta la creaziun da valor aschia en l'atgna vischnaunca.

Sadialas e ruina ei era quei ch'ins vesa en tschaler. Installaziuns e tecnica han surpassau lur durada da veta.

4. Cuosts e realisaziun

Il cuosts da construcziun ein vegni schazegiai entras il biro da planisaziun cun ina exactadad da +/- 15% (stan dil schaner 2022).

	(en frs.)
Lavurs da preparaziun	658'000
Baghetg	5'590'000
Infrastructura da menaschi	1'405'000
Lavurs dil contuorn	130'000
Cuosts da construcziun accessoris	452'000
Reservas	296'000
Sanaziun dall'oasa da wellness	250'000
Honoraris	939'000
Mobiliar	90'000
Total	9'810'000

Il cuosts per la construcziun dalla ruschnera muntan a frs. 620'000. Il detagls davart la calculaziun dils cuosts da sanaziun ed engrondaziun anfleis Vus ell'annexa 3 (descripziun dil project da construcziun) tier quest messadi.

La realisaziun dil project ei preveda naven dall'entschatta avrel 2023. Las lavurs da construcziun vegnan terminadas entochen la fin zercladur 2024, aschia ch'il Bogn Sedrun resta serraus durant 15 meins.

5. Finanziaziun dall'investiziun pil Bogn Sedrun

La finanziaziun dalla sanaziun e las mesiras en quei connex ha la suprastanza communal gia planisau ed instradau naven digl onn 2019. Dapi lu ha la suprastanza communal mintgamai fatg remessas els quens annuals, las qualas muntan suenter l'approbaziun dil rendaquen 2021 entras il cussegl da vischnaunca a totalmein frs. 4.2 milliuns. Sper quellas mesiras finanzialas, ha il cussegl d'administraziun dall'energia alpina decidiu da contribuir sebasond sin la buna liquiditad dalla fatschenta unicamein ina summa da frs. 2.5 milliuns en favur dil project da sanaziun ed engrondaziun. Quei ei fetg legreivel - in grond engraziament persunter all'energia alpina. Dil cantun Grischun ei ina contribuziun ord il fond dalla nova politica regiunala ella summa da frs. 286'000.- garantida (consentiment a bucca), aschia restan aunc cuosts da frs. 2'824'000.- per la vischnaunca.

Priu il cass che la regenza dil cantun Grischun dat suatientscha alla damonda dalla vischnaunca per ina contribuziun unica en favur dall'infrastructura relevanta dil sistem per nossa regiun ella summa da frs. 1 milliun – seresultan aunc cuosts da frs. 1'824'000.- pil project. Il cusseglier guvernativ ed igl uffeci corrispudent han denton signalisau eifer ils discuors cun ils representants dalla suprastanza che la schanza d'obtener ina contribuziun en quella rama seigi plitost mudesta.

	(en frs.)
Total cuosts da construcziun e sanaziun	9'810'000
Contribuziun dil cantun Grischun (<i>fond dalla nova politica regiunala</i>)	- 286'000
Contribuziun unica dall'energia alpina vid ils cuosts da construcziun	<u>- 2'500'000</u>
Total cuosts restonts	7'024'000
Remessas dalla vischnaunca (capital agen)	- 4'200'000
Cuosts restonts per la vischnaunca	2'824'000
Cun ina contribuziun en favur d'ina infrastructura relevanta pil turissem	
Finanziaziun entras in deivet hipotecar	2'824'000
Contribuziun supplementara dil cantun Grischun	<u>-1'000'000</u>
Deivet restont cun ina eventuala contribuziun supplementara	1'824'000

Il biro da fiduziari Confidar da Glion ei vegnius alla conclusiun che la vischnaunca sa senz'auter supportar quell'investiziun. La confirmaziun ei aschuntada ell'annexa 4 (finanzas) tier quest messadi.

6. Quen da menaschi

Deficits annuals

Ils deficits annuals dil Bogn Sedrun dils davos 10 onns muntan a:

(en frs.)	deficit publicau		deficit effectiv
2012	341'737	cun taxa da hosps frs. 82'903	424'640
2013	412'654	cun taxa da hosps frs. 81'823	494'477
2014	377'835	cun taxa da hosps frs. 83'380	461'215
2015	381'615	cun taxa da hosps frs. 75'000	456'615
2016	305'156	cun taxa da hosps frs. 75'000	380'156
2017	245'343	cun taxa da hosps frs. 135'000	380'343
2018	233'008	cun taxa da hosps frs. 135'000	368'008
2019	468'604	negina contribuziun ord la taxa da hosps	468'604
2020	461'013	negina contribuziun ord la taxa da hosps	461'604
2021	503'825	negina contribuziun ord la taxa da hosps	503'825

Ils aults deficits dils onns 2020 e 2021 ein seresultai muort las restricziuns en connex cul coronavirus.

Consequenzas pil quen da menaschi dil Bogn Sedrun

La cumissiun ha elavurau il project cun trer en consideraziun da buca augmentar ils cuosts da menaschi. Ella ha dau atenziun d'engrondir il baghetg. Per buca caschunar cuosts pli aults d'energia (ventilaziun, scaldament etc), duei vegnir engrondu mo leu, nua ch'igl ei exnum necessari. Mo era ils cuosts da personal dueien buca crescher entras novs spazis ni cun augmentar l'offerta da purschidas. Sebasond sil project actual van ins da quei anora ch'ils cuosts annuals da menaschi vegnan buca a s'augmentar grond. Da l'autra vart vegn calculau cun dapli entradas pil Bogn Sedrun. Sin fundament dils novs hotels ed ils projects turistics ch'ei sin ruccha, vegnan las pernottaziuns carteivlamein a crescher egl avegnir eifer la regiun. Cheutras astga il Bogn Sedrun cun gronda probabilitad era beneventar dapli hosps. Il Bogn Sedrun daventa segiramein era pli attractiv e vegn attrer dapli hosps, damai che las purschidas actualas vegnan refrestgentadas e muort la nova ruschnera che duei daventar ina attracziun per giuven e vegl. Priu il cass ch'ei vegn ad esser necessari d'adattar las uras d'avertura per dar damogn als novs hosps, s'augmentan era ils cuosts da menaschi. Parallelmein vegnan denton era dapli entradas registradas.

L'annexa 4 (finanzas) cumpeggia in plan da finanzas 2023-2037 (*preventiv annual*) pil Bogn Sedrun, sin il qual tuttas cefras da menaschi ein indicadas. Las investiziuns nettas dil project muntan netto a frs. 7'024'000 (frs. 9'810'000 – contribuziun dall'energia alpina da frs. 2'500'000 e contribuziun da frs. 286'000 ord il fond dalla nova politica regionala). Quellas ein d'amortisar tenor il model da contabilitad HRM2 cun 3.03% ad onn. Cheutras seresulta ina deducziun annuala ella summa da frs. 213'000.-.

Quella deducziun annuala da frs. 213'000 vegn per gronda part cumpensada cun slijar si las remessas ch'ei avon maun pil project. Quellas muntan annualmein a frs. 127'000 (frs. 4'200'000 cun 3.03% ad onn). Cun abstrahar dallas deducziuns las remessas seresulta ina summa netta da frs. 86'000.- (cuosts supplementars da deducziun). Il deficit annual dil Bogn Sedrun semova suenter la sanaziun ed engrondaziun (2025-2037) denter frs. 478'000 e 508'000.

Tenor il concept da valurisaziun ch'ei aschuntaus sco annexa 5 a quest messadi seresulta in surpli d'entradas da rodund frs. 50'000 ad onn suenter la realisaziun dil project. Il plan da finanzas (annexa 4) quenta denton buca cun in tal augment, mobein risguarda pli u meins las medemas entradas sco tochen da cheu. Ella survesta cheusut ein las entradas tenor il plan da finanzas indicadas. Tier las cefras en parantesa setracta ei dallas entradas dil concept da valurisaziun ch'ei vegnidas eruidas dall'interpresa BPM GmbH da Berna. Las entradas prognosticadas entras la realisaziun dil resort a Dieni ella summa da frs. 360'000 sebasan sin ina calculaziun da 25% dallas pernottaziuns (basa fundamentala: 1400 letgs). La survesta cumpeggia buca las entradas ord la sparta «vital», las entradas ord la «vendita» e las entradas cun affittaziuns (totalmein frs. 30'000 tochen frs. 40'000).

(en frs.)	entradas bogn		entradas wellness		entradas resort
2012	179'073		194'969		
2013	171'867		194'358		
2014	181'304		205'914		
2015	175'808		194'654		
2016	177'394		197'353		
2017	178'647		200'964		
2018	173'437		193'171		
2019	161'999		188'050		
2020 (serrau 4 meins)	133'831		153'794		
2021 (serrau 5 meins)	98'278		96'508		
2022 (preventiv)	170'000		190'000		
2023 (aviert ca. 3 meins)	85'000		95'000		
2024 (serrau per 6 meins)	85'000		95'000		
2025	200'000	(240'000)	200'000	(210'000)	
2026	200'000	(240'000)	200'000	(210'000)	360'000
2027 – 2037	200'000	(240'000)	200'000	(210'000)	360'000

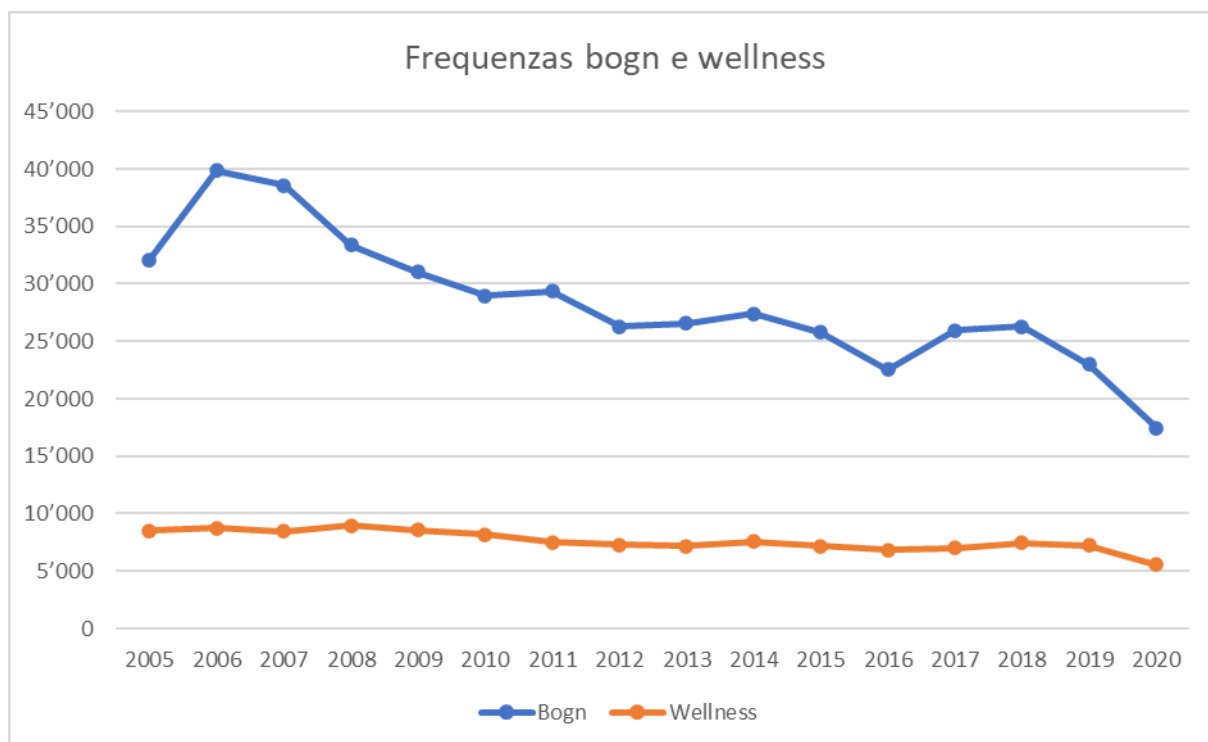
Consequenzas pil quen da menaschi dil Bogn Sedrun cun la realisaziun dil resort a Dieni

Ina calculaziun dallas entradas supplementaras muort ils hosps dil resort ei indicada sin las paginas 26 e 27 dil concept da valurisaziun. Quei concept cumpeggia medemamein in preventiv pil Bogn Sedrun, il qual ei vegnius elavuraus sur in spazi da 10 onns (p. 24). Ord quel eisi veseivel che las entradas supplementaras entras il resort muntan annualmein denter rodund frs. 360'000

e frs. 380'000. Cun risguardar quellas entradas seresulta tenor il plan da finanzas (annexa 4) in deficit annual pil Bogn Sedrun denter frs. 120'000 e frs. 150'000. En quei connex eisi explicit da menziunar che quellas cefras sebasan sin ina calculaziun cun 1400 letgs el resort a Dieni. Il project actual preveda denton 1800 letgs. Cun trer en consideraziun quella basa da calculaziun seresulta in augment proporziunal da 30% tier las entradas visavi oz ed il Bogn Sedrun registrescha buca pli in deficit, mobein in gudogn.

7. Frequenzas dil Bogn Sedrun

Las frequenzas ell'oasa da wellness semovan dapi l'entschatta pli u meins sil medem nivel. Tiel bogn cuvretg ei quei empau auter. Leu ein las frequenzas pli volatilas tut tenor con bia hosps che secattan ella regiun e co l'aura sepresenta. Igl ei grev da prognosticar, daco che las frequenzas ein sesminuidas el bogn cuvretg. Probablamein ha la digren dallas pernottaziuns dils davos onns giu in effect negativ sillas frequenzas. Ultra da quei han ils camps da sport d'unviern per temps piars empau igl interess (gruppas vegnan pli pintgas) e letgs ein svani entras hotels che han serrau lur portas. Sch'ins tila en consideraziun las davosas duas stagiuns da stad, muossa il svilup puspei en direcziun positiva. Cun las entradas recaltgadas duront quellas sesiuns eisi denton buca stau pusseivel da curreger la digren d'entradas ch'ei seresultada la primavera 2020 ed igl unviern 2020/2021, cura ch'il bogn ei staus serraus muort las restricziuns en connex cun il coronavirus. Il Bogn Sedrun ei ina preziosa purschida ton pils indigens sco era pils hosps da vacanzas. Quella purschida vegn nezegiada oravontut duront ils dis da mal'aura, quei magari da varga 800 hosps.

Remarca: Igl onn 2020 ei il Bogn Sedrun staus serraus duront 4 meins. Il 2021 ha il Bogn Sedrun stuiu serrar sias portas duront 5 meins muort las restricziuns en connex cun il coronavirus quei che ha sper l'aura giu in effect sillas cefras da menaschi.

8. Valur turistica

Tier la clientella dil Bogn Sedrun settracta ei per gronda part da hosps da vacanzas (90%). Quella cefra indicativa resplenda che la purschida dil bogn e wellness vegn apprezzada fetg tier ils hosps. Per camps e famiglias s'auda ina viseta el Bogn Sedrun silla gliesta d'activitads, cura ch'els passentan lur vacanzas en nossa regiun. Oravontut tila il Bogn Sedrun bia hosps duront ils dis da mal'aura, damai che l'offerta da purschidas per da quels dis ei buca aschi vasta enteifer la regiun.

Ils davos onns han plirs investurs impundiu grondas investiziuns ell'infrastructura turistica, quei ch'ei fetg plascheivel. Culla construcziun dils novs hotels (resort Catrina) ha ei dau novs letgs caulds. Ultra da quei ein actualmein gronds projects sin rucca (resort a Dieni / hotel Acla da Fontauna). Quei ein indezis positivs - sin fundament da tals san ins senz'auter quintar ch'il diember da pernottaziuns vegn a s'augmentar egl avegnir. Ei quei il cass, passentan dapli hosps lur vacanzas ella regiun e carteivlamein vegn ina part da quels a far ina viseta el Bogn Sedrun. Las perspectivas ord vesta dil Bogn Sedrun sin fundament dil svilup positiv ein consequentamein fetg empermettentas.

Ord vesta dalla destinaziun (S. Barmettler, directura da Sedrun Mustér Turissem)

Die Destination Disentis Sedrun verzeichnete im Jahr 2020 mit 17 Hotels über 110'000 Logiernächte, deren Mehrheit im Winter generiert wurde. Von diesen 17 Hotels verfügen nur 2-3 Hotels über ein Wellnessangebot bzw. 1 Hotel (Catrina Resort) über ein Hallen- und Wellnessangebot.

Vor diesem Hintergrund bildet das Bogn Sedrun ein wichtiges touristisches Angebot – welches vor allem an schlecht Wettertagen gut genutzt wird - für Gäste, Zweitheimische und Einheimische, von Jung bis Alt. Neben den anderen Schlechtwetter Angeboten (z.B. Center da Sport) in der Destination bietet das Bogn Sedrun mit seinem Wellness-, Massage- und Erlebnisangebot ein wichtiges, ergänzendes Produkt im Gesundheitstourismus, welches gemäss aktueller Strategie von den Zielgruppen (Familien, Gruppen sowie Seniorengästen) sehr oft und rege genutzt wird. Auch mit Bezug auf das in Dieni entstehende Resort bildet das Bogn Sedrun mit seinem Angebot einen wichtigen Bestandteil unseres touristischen Angebotes.

Aus diesem Grund, sollte das Erlebnisangebot rund um das Bogn Sedrun – welches auch in der Gästekarte Sommer und Winter integriert ist - in Sedrun weiterhin bestehend bleiben bzw. ausgebaut werden. SDT SA begrüsst die geplante Erweiterung des Bogns Sedrun im Kinder- und Erlebnisbereich sehr, da dies zu 100% mit der kürzlich verabschiedeten Tourismusstrategie 2022 – 2025 übereinstimmt.

9. Valur per la regiun

Valur economica

Il Bogn Sedrun porscha 5.2 plazzas da lavur annualas ella vischnaunca da Tujetsch. Per ina vischnaunca situada en ina regiun periferica ei mintga piazza da gronda impurtonza. Las lavurs ch'ei pusseivlas da schar exequir entras interpresas localas, surdattan ils responsabels dil Bogn Sedrun enteifer la regiun. Il medem vala per products ch'ins sa retrer en nossa vischinonza. Il Bogn Sedrun retila da pli lunsch survetschs e products, sche tals ein buca disponibels tier nus ni sche l'offerta d'ina interpresa locala ei buca concorrenzabla.

L'energia electrica e l'energia per scaldar retila il bogn cuvretg dall'energia alpina e scaffescha aschia ina valur economica ell'atgna vischnaunca. Plinavon profitescha la vischnaunca senza sco proprietaria dall'energia alpina sur dallas entradas che quell'interpresa registrescha cun l'energia pil Bogn Sedrun. Ina cumpart dallas expensas per l'energia flessegia numnadamein puspei anavos en cassa communal sco cumpart dil gudogn (conderschida dall'energia alpina).

Concludend savein nus constatar ch'il Bogn Sedrun porscha buca mo plazzas da lavur stablas, mobein gida era a mantener ulteriuras plazzas en vischnaunca ed enteifer la regiun cun surdar incaricas e far diever da survetschs (indirect effect economic).

Impurtonza per la scola a Sedrun

Il Bogn Sedrun ei in liug d'emprender da senudar. Biars affons da Tujetsch sco era dall'entira regiun han empriu da senudar en quei bogn cuvretg, quei ch'ei fetg plascheivel.

Il plan d'instrucziun 21 cumpeggia il rom senudar (rom obligatoric). La purschida d'in bogn cuvretg egl agen vitg ei per la scola da grond avantatg. Quel sesanfla ella vischinonza dalla scola ed ei da contonscher cumadeivlamein a pei. Il transport el liug croda, aschia ch'ei seresulta negins cuosts en quei connex per la scola. Ultra da quei eisi pusseivel per las classas da menar atras las lecziuns avon e suenter il senudar sco usitau senza che las scolastas ed ils scolasts ein sfurzai d'adattar igl urari. L'organisaziun ed instrucziun da quellas lecziuns pretenda pia buca gronds sforzs.

Ch'ins sa senudar s'auda semplamein tier las habilitads dalla savida generala. Ord quei motiv eisi impurtont da metter gia tier ils affons pigns peisa sin quella activitad. Duront las lecziuns da senudar vegnan ils affons denter auter sensibilisai co els han da semover ell'aua. Ei setracta era d'ina sort prevenziun encunter accidents ell'aua.

Ina finamira dalla scola Sedrun ei d'instruir dapli lecziuns da senudar el bogn cuvretg. Ord quei motiv han tuttas classas entschiet a visitar pli savens il Bogn Sedrun dapi quei onn da scola.

10. Ponderaziuns finalas

Gia alla fin dils onns 1960 cura che las pernottaziuns ein carschidas considerablamein, eran ils iniziants dil bogn cuvretg cunscients che sulettamein la biala cuntrada carmala buca hosps en nossa regiun. Aschia ei l'idea da porscher in bogn cuvretg naschida e pli tard era vegnida realisada.

Actualmein secatta la regiun en ina semeglionta situaziun. Il diember dils letgs caulds ei s'augmentaus entras il novs hotels ch'ei vegni construi ella destinaziun (resort Catrina) suenter che plirs hotels han serrau las portas ils davos onns. Ultra da quei ein differents projects aunc sin rucca ni en planisaziun. La hotellaria registrescha puspei dapli pernottaziuns. Adina dapli hosps passentan danovamein lur vacanzas en nossa destinaziun. Sin fundament da quei svilup positiv eisi irremissibel da far pli attractiv l'entira infrastruttura existentia. Ils hosps visetan numnadamein buca nossa destinaziun mo pervia dalla cuntrada ni per ir sin pista ed a viandar. Il hosp d'oz pretenda pir che mai ina offerta cun differentas purschidas, aschia ch'el sa eleger di per di il program da vacanzas. Pli varionta e vasta che l'offerta da purschidas ei - pli interessanta ed attractiva che la destinaziun ei ord vesta dallas gruppas dils hosps.

Il Bogn Sedrun ei ina purschida che vegn apprezzada zun fetg dils hosps da vacanzas e quei vegn era egl avegnir buca a semidar. Quella purschida ei in bien argument el rom dalla vendita – las casas da colonias ed ils hotels registreschan bia reservaziuns pervia dil Bogn Sedrun. En vesta al resort planisau a Dieni vegn il diember da pernottaziuns a crescher considerablamein egl avegnir. Il fatg ch'ils responsabels desistan el resort a Dieni sin in bogn, muossa era ch'igl ei necessari da mantener e far pli attractiv il Bogn Sedrun – las investiziuns ein pia giustificadas.

Uss eisi da trer en consideraziun ils plaid ch'il president dalla cumissiun preparatorica haveva menziunau ils 7 da zercladur 1969 alla fin dalla radunonza da vischnaunca, la quala haveva gest decidu da baghegiar il bogn cuvretg: «Ei drova voluntad e curascha».

11. Resumaziun

Vesta turistica

- Entras la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun eisi pusseivel da salvar ina purschida attractiva che vegn apprezzada zun fetg dils hosps.
- La vischnaunca da Tujetsch muossa anoviars gronda responsablada cun mantener ina purschida turistica da muntada regionala. Era la vischnaunca da Disentis/Mustér sanescha il Center Fontauna e mantegn aschia ina purschida turistica dalla regiun.

Vesta economica

- Il Bogn Sedrun porscha vinavon entginas plazzas da lavur annualas suenter la sanaziun e retila survetschs e products dallas interpresas regionalas e l'energia dall'energia alpina.
- Pliras firmas regionalas obtegnan incaricas el rom dalla sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun e san aschia recaltgar entginas entradas.

Vesta finanziaria

- La finanziaziun dil project ei segirada - las deducziuns necessarias pil bogn cuvretg vegnan per gronda part cuvretgas cun sligiar si las remessas ch'ei vegnidadas creadas pil project ils davos onns.
- Muort la nova ruschnera ed il svilup turistic san ins quintar cun dapli entradas. Il deficit annual dil Bogn Sedrun resta suenter la sanaziun ed engrondaziun ella medema rama sco oz.
- Culs novs hosps dil resort a Dieni eisi pusseivel da contonscher in quen equilibrau tier il Bogn Sedrun.

12. Proposta

Sin fundament dallas ponderaziuns menziunadas proponan la suprastanza communal e la cumissiun preparatorica al cussegl da vischnaunca:

a) da conceder in credit d'impegn per la sanaziun ed engrondaziun dil Bogn Sedrun ella summa da frs. 9'810'000.- cun in svari lubiu da +/- 15% tier ils cuosts.

La fatschenta vegn aunc suttamessa alla radunonza da vischnaunca.

Suprastanza communal Tujetsch e cumissiun preparatorica

President communal
Martin Cavegn

Menader center communal
Simon Collenberg

Annexas:

- **Annexa 1:** Visualisaziuns dil project
- **Annexa 2:** Plans da baghegiar dil project
- **Annexa 3:** Descripziun dil project da construcziun
- **Annexa 4:** Finanzas: plan da finanzas 2023-2037 / scriver dil post da revisiun Confidar SA, Glion
- **Annexa 5:** Concept da valurisaziun per il Bogn Sedrun dall'interpresa BPM Sports GmbH da Berna